

Orsaker till första världskrigets utbrott

En multinationell analys av första världskrigets utbrott i populärhistoriska artiklar

Frågor:

Frågor att svara på innan man läser artiklarna

Skriv ned dina svar individuellt och lämna in dem till läraren.

- 1 a. Varför bröt första världskriget ut?
b. Försök att beskriva olika perspektiv på krigets utbrott.

De här inledande frågorna syftar till att få eleven att tänka att det kan finnas fler än ett perspektiv på varför Första världskriget bröt ut. Det är också en möjlighet för läraren att få reda på lite mer om vilka förkunskaper eleverna har. Vid ett senare skede kan samma frågor ställas för att kontrollera om eleverna lärt sig att förstå de olika perspektiven.

Jämförelse av ingresser i de spanska och brittiska artiklarna

Läs det inledande stycket (ingressen) och svara på följande frågor:

- 2 a. Vad handlar artikeln om?
b. Hur skiljer sig artiklarnas ingresser åt?

Syftet med den här lilla individuella uppgiften är att göra eleverna uppmärksamma på att artiklarna har olika innehåll och perspektiv. Uppgiften bör inte ta mer än 10 minuter i anspråk och kan ses som en inledning till ytterligare och djupare analyser av orsakerna till Första världskrigets utbrott i populärhistoriska tidningar.

Jämför artiklarna från Tyskland, Sverige och Spanien: sanna redogörelser?

- 3 Arbete i små grupper. Varje grupp ska läsa en av artiklarna ingående.

Dela in klassen i tre grupper (eller sex grupper om du föredrar mindre grupper). Varje gruppmedlem ska ha en kopia av en av de tre artiklarna från antingen Tyskland, Sverige eller Spanien. Se också till att de har färgpennor och ge dem en lista över orsaker till krigets utbrott. Orsaker som är uppenbara (men ges olika

tyngd och innebörd) i artiklarna. Till exempel nationalism, allianser, ekonomisk/sociala faktorer, slump och militär hänsyn. Perspektivrikedomen varierar i artiklarna och det är just detta som eleverna ska bli medvetna om genom att göra övningen. Genom att identifiera, debattera och jämföra kommer förhoppningsvis eleverna att förstå att det finns flera perspektiv på varför första världskriget bröt ut.

a. Närläsning

Läs noga den artikel som din grupp tilldelats. Identifiera och stryk under orsakerna till första världskrigets utbrott som nämns i artikeln.

Ni kan med fördel använda färgkodning för att illustrera de olika typer av orsaker som anges (till exempel blå färg för nationalism, rosa för allianser, osv.). Om ni inte har tillgång till överstrykningspennor kan ni stryka under eller göra anteckningar i marginalen, till exempel kan ni markera med m för militära orsaker, n för nationalism, osv.

Lista och ranka orsakerna – vilken eller vilka orsaker anges som viktigast i artikeln ni läst?

b. Debattera

Som grupp ska ni kunna förklara för de andra grupperna vilka orsaker ni hittat i er artikel – förklara och försvara synen som presenteras i er artikel. Försök att övertyga de andra grupperna om att ni har den bästa och mest sanningsenliga förklaringen.

Som lärare kan du övervaka debatten och se till att alla grupper får möjlighet att förklara och försvara sin syn på frågan.

c. Jämför

Dela in er i tvärgrupper så att varje tidigare grupp representeras i de nya grupperna och jämför i tvärgruppen de tre artiklarna. Diskutera hur och varför artiklarna skiljer sig åt. Vad är bra och dåligt med de sätt som artiklarna förklarar första världskrigets utbrott på? Vilken artikel tycker ni verkar mest trovärdig? (motivera era svar)

Efter debatten kan det vara bra att sitta ner tillsammans i små grupper och analysera hur artiklarna skiljer sig åt. Dela in eleverna i nya grupper med minst en kopia av artiklarna med färgöverstrykningar eller marginalnoteringar. Det kommer att bli uppenbart för eleverna hur artiklarna lägger tyngdpunkten vid olika orsaker och förklaringar till krigets utbrott. En noga undersökning av användandet av källor, författarens akademiska trovärdighet och hur texten framställs kan hjälpa eleverna att tänka historiskt.

Efter gruppuppgifterna läses den engelska artikeln "[Skottet som tände gnistan: Vägen till det första världskriget](#)" individuellt.

- a. Färgöverstryk eller markera i marginalen vilka orsaker till krigets utbrott som anges i artikeln.
- b. Lista, identifiera och ranka de viktigaste orsakerna till krigets utbrott.
- d. Förändrar den här artikeln din syn på varför kriget bröt ut? Hur? Varför?
- e. Hur kan man avgöra vilken artikel som går att lita på? Varför?
- f. Hur kan man se att artiklarna kommer från en populärhistorisk tidskrift?

Den här artikeln ger ett väldigt ensidigt perspektiv på krigets utbrott. Det är ändå viktigt att man som lärare hjälper eleverna att förstå att även ensidiga narrativ kan ha sina styrkor. Det kan vara bra att läraren argumenterar för artikeln för att se till att eleverna inte förkastar den alltför lättvindligt. Författaren är en ansedd historiker och hans kunskaper om första världskriget är respekterade. Artikeln är kanske så ensidig som den är för att författaren vill att den ska passa i en populärhistorisk tidskrift? Ett enkelt narrativ, slående rubriker, enskilda aktörer och drama är vanligt i populärhistoria.

Allmänna frågor: källkritisk läsning

Källkritisk läsning: att vikta olika redogörelser, att avgöra sanningshalt.

- 5 a. Hur liknar artiklarna varandra?
- b. Hur skiljer de sig åt?
- c. Vilka artiklar är mest trovärdiga? Varför? Varför inte? Motivera ditt svar (till exempel bevisföring, akademiska meriter, källförteckning, bilder, layout, fakta)

Efter att ha använt och läst alla fyra artiklarna kan det vara bra att titta på alla artiklarna samtidigt. Summera vad ni kommer fram till tillsammans.